

Skif den Gang. Man lægger ogsaa nu mere Vægt paa virkelig positive Kundskaber, paa Skrivning og Regning, end tidligere, i hvert Fald i de Skoler, jeg har kendt. Det er nu 17—18 Aar siden, jeg paa Tejrup Højskole hørte en af Grundtvigianernes bedste Mænd, en Præst, holde sine bekendte Foredrag om Friskolen, og med sikker Haand blottede han alle Friskolens Skavanker. Der gik et Brus gennem den danske Friskoleverden efter disse Foredrag, da man havde summet sig lidt, kom man til Erkendelse af, at der var noget sandt deri, og man har — jeg kender jo ikke alle Friskoler, men det er Tilfældet i dem jeg kender, og det er ikke saa faa — indført en forandret Undervisning. Nu til Dags er der slet ikke længer denne gabende Kløft mellem Statskolen og Friskolen, naar man tager dem som Helhed. Den væsentligste Forskel imellem dem er egentlig den, at man i Friskolen ikke underviser i Religion, medens man jo endnu er mere eller mindre tvungen til at undervise deri i Statskolen. Naar nu altsaa Statskolen er gaaet frem i dette Livsrum, og Friskolen ogsaa er kommen bort fra lad mig sige dens lidt for frie Ideer, saa at de ere mødtes, jeg tænker omtrent midtvejs, og naar man saa vil mene, at det er Friskolen, der har haft Indflydelse paa Statskolen, saa mener jeg, at man med samme Ret vil kunne sige, at Statskolen har haft en lignende, modererende Indflydelse paa Friskolen. Jeg tror for øvrigt, at man tager fejl. Jeg tror ikke, at Friskolen som saadan har forandret Undervisningsmaaden i Statskolen, lige saa lidt som jeg tror, at Statskolen har haft en saadan Indflydelse paa Friskolen. Det turde maaste noget fremgaa deraf, at Statskolen lige saa godt er forandret paa de Egne, hvor der ingen Friskole er, som paa de Egne, hvor man har de mange Friskoler. Nej, den egentlige Aarsag til, at Undervisningsmaaden er bleven forandret, ikke alene i Statskolen, men ogsaa til Dels i Friskolen, er efter mit Skøn den Grundtvig'ske Landsretning, det Grundtvig'ske Syn paa Skoleagen, paa Børneundervisningen og Børneopdragelsen. Den Anskuelse, at Blyg ikke længer er et Universalmiddel for Undervisningen, at det levende Ord er det hyperligste af alle Undervisningsmidler, men at Skrift i Bog ogsaa kan være et nyttigt og somme Tider et nødvendigt Middel, at Kundskab kan og bør og skal meddeles Børnet paa en saadan Maade, at der kan blive noget opdragende derved, og endelig at Undervisningen skal gaa med Liv og Lyst saaledes, at baade Lærere og Børn betragte den næsten halvvejs som Leg, saa at man

kan sige, at det bliver Lysten, der driver Børnet — dette Syn paa Skoleundervisningen, som jeg for mit Vedkommende fuldt ud deler, er den Livs- eller Landsretning, hvad man nu vil kalde den, som langsomt, men sikkert har bredt sig ud over det danske Folkesamfund, og som halvt ubevidst har gennemhuret og gennemtrængt alle Samfundsklasser lige fra dem, der bo i Borgen, til dem, der bo i Hytterne. Alle til Høje ere de smittede deraf, hvad enten de kalde sig Grundtvigianere eller Missionsmænd. Der er nu ingen, som længer vil hævde den gamle strenge Opdragelsesmaade, som man benyttede i vor, de ældres Barndom. Det er dette Livslyn, som indpodes de vordende Lærere i større eller mindre Grad baade paa Seminarier og Højskoler. Derfra tage disse unge Lærere det med ud i det praktiske Liv, ind i Skolen, saavel i Statskolen som i Friskolen. Thi dette Spørgsmaal om Undervisningen er ikke afgjort ved, at man skriver Statskole eller Friskole over Døren til Skolen. Hvordan Livet, hvordan Undervisningen bliver inde i Skolen, beror ikke paa Skolens Navn. Det beror paa den Mand eller den Kvinde, man sætter ind i Skolen; det er ham eller hende, der staber Livet i Skolen, og jeg vil sige, at der kan være lige saa lyst, lige saa megen frisk Luft i Statskolen, som der er i Friskolen. Jeg vil saa til sidst sige, at jeg erkender, at Friskole og Statskole have arbejdet med samme Maal for Øje, og jeg tror, at man skal lade dem arbejde Side om Side i Fred og god Forstaaelse. Da tror jeg, at Arbejdet i begge Skoler vil komme til at bære de rigeste og bedste Frugter, og det vil bringe mest Lys og Velsignelse for vort Folk. Men de kunne hyderst vanstelig arbejde i Fred og Forstaaelse, naar Lærerne i begge Skoler i væsentlig Grad skulle leve af at tage Brødet ud af Munden paa hinanden. Jeg ønsker for mit Vedkommende Friskolen al den Støtte, som der med Rette kan tilkomme den, naar det blot ikke bliver paa Statskolelærernes Betostning. Jeg vil haabe, at der, naar dette Lovforslag tages under Behandling i Udvalget, saa vidt muligt vil blive gjort Ret og Skel til alle Sider. Lad Friskolen saa, hvad dens er, og hvad Ret er, men lad saa ogsaa paa den anden Side Statskolen saa, hvad Ret er.

Formanden (Sofus Høgsbro):

Jeg skal hermed afbryde Forhandlingen.

Det næste Møde holdes i Morgen Kl. 1, og Dagsordenen er da: